

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ЧЕТИРИДЕСЕТ И ПЪРВО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

ЗАКОН
за изменение и допълнение на
ИЗБОРНИЯ КОДЕКС

(Обн., ДВ, бр. 9 от 28.01.2011 г.; Решение № 4 на
Конституционния съд на РБ от 4.05.2011 г. - ДВ, бр. 36 от 10.05.2011 г.;
изм. и доп., бр. 45 от 14.06.2011 г., в сила от 14.06.2011 г.)

§ 1. В чл.3 се правят следните промени :

1. В ал.2 отпада изразът „живели са най-малко през последните три месеца в България или в друга държава-членка на ЕС”.
2. В ал.4 отпада изразът „и са живели най-малко през последните 6 месеца в съответното населено място”.
3. В ал.5 отпада изразът „живял е най-малко през последните 6 месеца в съответното населено място”

§ 2. В чл.4 се правят следните промени:

1. Ал.3 придобива следната редакция :
„(3) Право да бъде избран за член на ЕП от РБ има всеки български гражданин , който е навършил 21 години към изборния ден включително, не е поставен под запрещение, не изтърпява наказание лишаване от свобода и има постоянен адрес в РБ.”
2. В ал.4 отпада изразът „живял е най-малко през последните 6 месеца в РБ или в друга държава-членка на ЕС”.
3. В ал.5 отпадат изразът „които нямат друго гражданство в държава извън ЕС” и изразът „и са живели най-малко през последните 6 месеца в съответното населено място”.
4. В ал.6 отпада изразът „живял е най-малко през последните 6 месеца в съответното населено място”

§ 3. В чл. 11, ал. 1 думите “неделен ден” се заменят с “неработен ден за цялата страна”.

§ 4. В чл. 15, ал. 3, изречение второ, думите “председателят и секретарят” се заменят с “председателят, заместник-председателят и секретарят” .

§ 5. В чл. 20 се правят следните изменения и допълнения:

1. Последното изречение на ал. 2 придобива следната редакция:
„Когато за приемане на решение липсва необходимото мнозинство, това се счита за решение за отхвърляне на проекторешение и подлежи на обжалване пред Върховния административен съд по реда на чл. 26, ал. 7.”

2. Ал. 7 придобива следното съдържание :

Ал.7. Заседанията на всички видове комисии по чл.14 са публични. На техните заседания могат да присъстват кандидати, застъпници, представители на ръководства на партии и коалиции, чуждестранни и местни наблюдатели, журналисти, представители на неправителствени организации. Изказаните от тях становища се записват в протокола.

§ 6. В чл.26, ал.1, т.22 придобива следната редакция :

Т.22 поддържа интернет страница, в която публикува решенията си , пълните протоколи от заседанията си с отразяване на начина на гласуване на членовете на ЦИК, методическите указания, сканираните протоколи от РИК и ОИК, предварителните и окончателните резултати от изборите, други документи и данни и излъчва онлайн заседанията си.

§ 7. В чл.26, ал.2, т.1 отпада изразът „по актуализирани прогнозни данни, предоставени от Националния статистически институт”.

§ 8. В чл. 26, ал. 7 след думите “по ал. 1, т. 5, 6, 21, 26 и 29” се добавя “и по ал. 2, т. 1.

§ 9. В чл.29 , ал.1 се правят следните допълнения и изменения:

1. Създава се нова т.17 със следното съдържание:

Т.17. поддържа интернет страница, в която публикува решенията си, пълните протоколи от заседанията си с отразяване на начина на гласуване на членовете на РИК, методическите указания, сканираните протоколи от СИК, протокола с окончателните резултати от изборите в района и други документи и данни и задължително излъчва онлайн заседанията си .

2. Създава се нова т. 18 със следното съдържание:

Т.18. предоставя на всеки член на РИК екземпляр от протокола, подписан от всички членове на комисията и подпечатан с печата ѝ.

3. В сегашната т.17 изразът „извлечение от протокола с резултатите от гласуването в района” се заменя с израза „екземпляр от протокола, подписан от всички членове на комисията и подпечатан с печата на комисията”

4. Следващите точки се преномерират.

§ 10. В чл. 29, ал. 2 след думите “се помещава” се поставя запетая и се добавя “и чрез публикуване на интернет страницата на РИК.

§ 11. В чл. 33, ал. 2 след думите “се помещава” се поставя запетая и се добавя “и чрез публикуване на интернет страницата на общината”.

§ 12. В чл. 36, ал. 4 се създава ново изречение:

“Решението на районната или общинската избирателна комисия може да се обжалва пред Централната избирателна комисия, която се произнася незабавно.”

§ 13. В чл. 40, ал. 1, изречение първо, след думата “списъци” се поставя запетая и се добавя “включително списъците по чл. 187, ал. 1, т. 7”.

§ 14. В чл. 41 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1 след думата “списъци” се поставя запетая и се добавя “включително списъците по чл. 187, ал. 1, т. 7”.

2. В ал. 2 след думата “списъци” се поставя запетая и се добавя “включително списъците по чл. 187, ал. 1, т. 7”.

§ 15. В чл. 44 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 2 се правят следните изменения и допълнения:

а) в изречение първо думите “подадено лично, чрез писмо или в електронна форма” се заменят с “подадено чрез писмо по пощата, по факс или по електронен път”;

б) създава се ново четвърто изречение:

“В една пощенска пратка или електронно съобщение може да се съдържа повече от едно заявление.”;

в) създава се ново пето изречение:

“Когато ръководителят на дипломатическото или консулското представителство откаже да приеме заявлението, отказът задължително се мотивира и се изпраща на заявителя на посочения от него адрес.”.

2. Създава се нова ал. 8:

“(8) Отказът на ръководителя на дипломатическото или консулското представителство по ал. 2 може да се обжалва в 3-дневен срок от получаване на съобщението пред Централната изборителна комисия, която се произнася незабавно.”

§ 16. В чл. 47 се създава ново изречение:

“Отказът на председателя на секционната изборителна комисия може да се отмени с решение на секционната изборителна комисия. Решението на секционната изборителна комисия може да се обжалва по реда на чл. 36, ал. 4.”

§ 17. В чл. 48 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1 след думите “изборителния списък” се поставя запетая и се добавя “включително отказът за заличаване от списъците по чл. 187, ал. 1, т. 7”.

2. В ал. 2, изречение второ, думите “не подлежи на обжалване” се заменят с “може да се обжалва пред Централната изборителна комисия, която се произнася незабавно”.

§ 18. В чл. 52 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1 след думите “част I на изборителните списъци” се поставя запетая и се добавя “включително списъците по чл. 187, ал. 1, т. 7”.

2. В ал. 4 след думите “част I на изборителните списъци” се поставя запетая и се добавя “включително списъците по чл. 187, ал. 1, т. 7”.

§ 19. В чл. 54 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1 след думите “част II на изборителните списъци” се добавя “и списъците по чл. 187, ал. 1, т. 7”.

2. В ал. 4 след думите “част II на изборителните списъци” се добавя “списъците по чл. 187, ал. 1, т. 7”

§ 20. В чл. 55, ал. 1 след думата “списъци” се поставя запетая и се добавя “включително списъците по чл. 187, ал. 1, т. 7”.

§ 21. Чл.56 да отпадне

§ 22. Чл.60 и чл.61 да отпаднат.

§ 23. Чл.64 да отпадне.

§ 24. В чл.67, ал.3 отпада изразът „по актуализирани прогнозни данни, предоставени от Националния статистически институт”.

§ 25. В чл. 71, ал. 3 думите “областния управител” се заменят с “районния съд”

§ 26. В чл. 72 се правят следните изменения и допълнения:

1. Създава се нова ал. 6:

“(6) В градовете не се допуска образуване на избирателни секции извън квартала, където е адресната регистрация по постоянен адрес на избирателите от съответната секция.”

2. Ал. 6 – 9 се преномерират съответно.

§ 27. В чл. 74 , ал. 4 се правят следните изменения и допълнения:

1. В т. 2 числото “100” се заменя с “50”.

2. Създава се т. 3:

“3. по преценка на ръководителя на дипломатическото или консулското представителство.”

§ 28. В чл. 133, ал. 2 се създава ново изречение:

“При необходимост и ако се осигури превод, на предизборни събрания и митинги може да се ползват и други езици, освен българския.

§ 29. Навсякъде в закона отпада „ X”

§ 30. В чл.204 се правят следните изменения :

1. В ал.1 отпада изразът „въз основа на документ на ТЕЛК (НЕЛК),удостоверяващ увреждането”.

2. В ал. 1 отпада последното изречение.

3. Ал. 2 се отменя.

§ 31. В чл. 212 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал.6 изразът „извлечение от протокола” се заменя с израза „екземпляр от протокола, подписан от всички членове на комисията и подпечатан с печата на комисията”

2. Създава се нова ал. 7:

“(7) Екземпляр от протокола на секционната избирателна комисия, подписан от всички членове на комисията и подпечатан с печата на комисията, се предоставя на всеки член на секционната избирателна комисия.

3.Ал. 7 става ал. 8.

Изразът „извлечение от протокола” се заменя с израза „екземпляр от протокола ,подписан от всички членове на комисията и подпечатан с печат на комисията”.

§ 32. В чл.213, ал.1 се добавя нова т.12 със следното съдържание:

Т.11. броят на получените в СИК бюлетини по кандидатски листи при всички видове избори, съответно кандидати за кметове при избори за общински съветници и кметове; броят на неизползваните бюлетини по кандидатски листи при всички видове избори, съответно кандидати за кметове при избори на общински съветници и кметове; броят на анулираните преди отварянето на урната бюлетини по кандидатски листи при всички видове избори, съответно кандидати за кметове при избори на общински съветници и кметове.

Следващите точки се преномерират.

§33. В чл.220, ал.1 т.5 придобива следното съдържание:

Т.5. броят на намерените в избирателните урни бюлетини: бюлетини в пликове и бюлетини без пликове

§ 34. В чл. 233, ал. 6 се създава ново изречение второ:

“Окончателно приетият от районната избирателна комисия протокол на секционната избирателна комисия се сканира и се публикува незабавно на интернет страницата на комисията.”

§ 35. В чл. 233, ал. 6 се създава ново изречение второ:

“Окончателно приетият от общинската избирателна комисия протокол на секционната избирателна комисия се сканира и се публикува незабавно на интернет страницата на общината.”

§ 36. В чл. 296, ал. 1 думите “който откаже да подпише протокола” се заменят с “който не подпише протокола или другите документи по чл.212”.

§ 37. В чл. 300, ал.3 след думите “до три дни от ”се добавя “установяване на нарушението или”

§ 38. В §1 от допълнителните разпоредби да отпаднат точки 2 – 5, или навсякъде в тези текстове изразът „постоянен и настоящ адрес” да се замени с израза „постоянен **или** настоящ адрес”.

Законът е приет от 41-ото Народно събрание на2012 год. и е подпечатан с официалния печат на Народното събрание.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ:
(Цецка Цачева)

Вносител:

М О Т И В И

ЗАКОНОПРОЕКТ ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ИЗБОРНИЯ КОДЕКС

Проведените през октомври 2011 год. избори за президент и вицепрезидент на Република България и за органи на местна власт показаха по безспорен начин, че приетият от парламентарното мнозинство Изборен кодекс не изпълни целите си и още при старта на неговото прилагане прояви недостатъците си. За съжаление се оказа, че всички опасения и предупреждения, изразявани от ПГ на ДПС при разглеждането и приемането на кодекса в НС, намериха своето ярко проявление в практиката.

Недемократичност на изборния процес; злоупотреба с държавна власт и експлоатиране на държавната машина в полза на отделни политически сили; липса на организация и наличие на хаос в работата на държавните органи; непрозрачност в работата на изборната администрация и превръщането ѝ в обслужваща предизборните цели на управляващите; неработещи механизми за контрол за законност на решенията на изборните комисии и актовете на органите на държавна власт; злоупотреби с медии и социологически агенции и манипулиране на общественото мнение; търговия с гласове; проблеми с равноправното участие на малцинствата в изборния процес; непрозрачно финансиране на изборни кампании и много други добре познати порочни практики отново бяха проявени в съчетания, степени и масовост непознати до сега.

Всичко това, комбинирано с флагрантното нарушаване на конституционни права и лишаването на десетки и стотици хиляди граждани от правото им и от възможността им да гласуват, чрез въвеждане на ограничителни норми и създаването на хаос в изборния процес, даде сериозни основания за изводи и твърдения, че изминалите избори бяха най-манипулираните и най-недемократичните в най-новата история на България.

Превратното приложение на принципа за уседналост, съчетано с безпардонното използване на механизма за заличаване от избирателни списъци и злоупотреба с така наречените забранителни списъци, лиши „по закон” много български граждани в страната и чужбина от техните изборни права. И всичко това стана възможно, и на практика беше реализирано чрез прилагане на разпоредбите на Изборния кодекс.

В подкрепа на тази оценка дойде и Окончателният доклад на ОССЕ/СДИЧП Ограничена мисия за наблюдение на изборите от 23 и 30 октомври 2011 год. Повече от двадесет годни след началото на демократичните промени, първият опит за кодификация на изборното законодателство се оказа неуспешен и предизвика повече от тридесет препоръки на мисията на ОССЕ за спешни промени в изборното законодателството на една страна, членка на Европейския съюз.

С настоящия законопроект Парламентарната група на Движението за права и свободи прави своите предложения за важни промени в Изборния кодекс. Убедени сме, че такива промени са абсолютно наложителни и че същите са насочени към възстановяване на отнети и накърнение конституционни права и към гарантиране на правила „за провеждане на избори, които да съвпадат изцяло с ангажиментите на ОССЕ и други стандарти за демократични избори” (цитат от доклада на мисията на ОССЕ). Знаем, че има и редица други идеи и виждания за промени в закона и разбираме, че нашето усилие далеч не изчерпва темата за нужните промените в изборното законодателство. Декларираме, че сме готови не само да отстояваме своите предложения, но и категорично да подкрепим и други предложения, направени по надлежния начин от парламентарни групи и народни представители, които имат за цел да осигурят демократични и честни избори. Настояваме Народното събрание и неговите парламентарни комисии спешно да се заемат с промените в Изборния кодекс,

за да се осигури достатъчно време за подготовка на българското общество за предстоящите парламентарни избори.

Нашите предложения са следните :

1. Гарантиране на правото на всеки български гражданин, независимо къде пребивава и каква е неговата адресна регистрация да е в състояние да упражни правото си на глас. Българската държава и българските закони следва да стимулират българските избиратели за участие в изборите. Затова предлагаме да се преразгледат правилата на принципа за уседналост. Считаме, че той следва да отпадне или да се видоизмени така , че да не се засягат основни човешки права. Всеки избирател трябва да може да гласува по постоянния си или по настоящия си адрес, независимо дали живее в страната или в чужбина.
2. Премахване на заличаването от избирателните списъци и на забранителните списъци, като недемократично средство за лишаване от право на глас. Отхвърляме принципно възможността за съществуване на забрана за гласуване. Ако все пак част от този регламент се запази, предлагаме алтернативно забранителните списъци да бъдат съставяни, отпечатвани и оповестявани по общия ред и по правилата за всички списъци за гласуване и то в срокове, осигуряващи възможност за защита от неоснователно заличаване или поради пропуски. Необходимо е да се осигури публичност на всички списъци, включително и чрез интернет и достатъчно време и механизми за обжалване. Предлагаме отказът за заличаване в забранителен списък, както и отказът за дописване в основния списък да може да се обжалва не само пред РИК (ОИК), както е по сегашната разпоредба на чл.48, а засегнатият да може да сезира ЦИК, която се произнася незабавно.
3. Засилване на контрола при отказ за вписване в списъка за гласуване в изборния ден. Отказът на председателя на СИК може да бъде отменен с решение на СИК. Отказът на СИК обаче трябва да може да се атакува не само пред РИК(ОИК), а като последваща инстанция и пред ЦИК , която се произнася незабавно.
4. Да се облекчи режимът на гласуване в чужбина чрез промени в правилата за подаване на заявления за гласуване, изработване на избирателните списъци и разкриване на избирателни секции.
5. Създаване на допълнителни правила при образуване на СИК в страната. На първо място, за да се гарантира безпристрастност на контрола, заповедта на кмета на общината за образуване на избирателните секции следва да се обжалва пред Районния съд, а не пред областния управител. На второ място , предлагаме избирателните секции да не могат да се образуват извън квартала, където е адресната регистрация по постоянен адрес на избирателите от съответната секция.
6. Съществено завишаване на прозрачността на работата на всички видове изборни комисии.

- Въвеждаме общо правило, че всички заседания на всички видове изборни комисии са публични и на техните заседания могат да присъстват кандидати, застъпници, представители на политически партии и коалиции, чуждестранни и местни наблюдатели, представители на неправителствени организации, журналисти. Изказваните от тях становища се записват в протокола.
- ЦИК. Предлагаме всички заседания на ЦИК да се предават онлайн в интернет. Освен това искаме ЦИК да бъде задължена да качва на интернет страницата си не само решенията си, но и пълните протоколи от заседанията си, с изрично отразяване на начина на гласуване на членовете ѝ. Всички протоколи с резултати от изборите които постъпват в ЦИК трябва да бъдат незабавно качвани на сайта на ЦИК.

РИК. Считаме, че за предстоящите парламентарни избори своя интернет страница следва да има не само ЦИК, но и всички районни избирателни комисии. Тя трябва да изпълнява същата роля, както интернет страницата на ЦИК, включително и за пряко излъчване на заседанията.

- ОИК. По отношение на общинските избирателни комисии следва да бъде създаден механизъм за задължително ползване на интернет страницата на съответната община и незабавно публикуване на всички решения. В бъдеще може да се предвиди и създаване на самостоятелни сайтове.

7. Увеличаване на възможностите за обжалване на решенията на органите на изборната администрация, включително и пред съд. Освен случаите, посочени в т. 2 и 3 на настоящите мотиви, предлагаме в чл.20 от ИК да се създаде изричен текст, че при невъзможност да се вземе решение поради липса на кворум, това да се счита не за отказ от вземане на решение, а за отхвърляне на проекторешение, което подлежи на обжалване пред Върховния административен съд. Надяваме се така да се пресече порочната практика, налагана от мнозинството в работата на ЦИК да се блокират важни решения.

8. По отношение на ръководствата на изборните комисии, правилото председателят и секретарят да са от различни партии и коалиции, следва да важи и за заместник-председателите.

9. Една от важните препоръки, която отпрати мисията на ОССЕ, отразена в раздел „приоритетни препоръки” е „на личности, които идентифицират себе си като принадлежащи към малцинствени групи, трябва да им бъде разрешена употребата на майчиния език по време на предизборната кампания, за да се подпомогне тяхното ефективно участие в обществените дела” (цитат от доклада на мисията на ОССЕ). За целта предлагаме текст със следното съдържание: „При необходимост и ако се осигури превод, на предизборни събрания и митинги може да се ползват и други езици, освен българския.” Считаме, че този текст е в синхрон на разпоредбите на чл.36 от Конституцията, в който се постановява, че гражданите, за които българският език не е майчин, имат право да ползват своя език. Случаите, в които се използва само официалния език, се посочват в закона. Това означава, че няма никаква конституционна пречка избирателния закон да не забранява ползването на езици, различни от българския. Правилно и

разумно е да се предвиди, че това ще става само при необходимост и със задължителен превод. Така ще се осигурява възможност всички присъстващи на предизборните мероприятия да бъдат информирани, независимо от това какъв език ползват. Това е част от равнопоставеността на всички избиратели, с оглед тяхната възможност да направят своя избор в условия на максимална информираност.

10. Следва да се промени правилото, изборите да се провеждат непременно в неделен ден. Докато не се изгради стройна изборна администрация и не се преодолее хаосът в работата на изборните комисии, на места предизвикван умишлено, особено в края на изборния ден, е разумно да могат да бъдат използвани и други неработни дни.

11. Отново, както и по време на приемане на кодекса, предлагаме да отпадне злополучният знак „X”, довел до стотици хиляди недействителни бюлетини.

12. Трябва да се възстановят правата на избирателите с увреждания при упражняване на правото им да гласуват .

13. Трябва да се пресече практиката за фалшифициране на изборни резултати по избирателни секции чрез неизползваните бюлетини. Затова предлагаме в секционните протоколи на отделни редове да се описват: броя на получените в СИК изборни бюлетини; броя на неизползваните бюлетини по кандидатски листи; броя на анулираните преди отварянето на урната бюлетини; броя на намерените в урната бюлетини в пликове и броя на намерените в урната бюлетини без пликове.

14. Другият важен механизъм за предотвратяване на подмяната на протоколите на СИК е изготвянето на допълнителни екземпляри от тях с всичките им реквизити. Издаването само на препис-извлечение при поискване от застъпници се оказва недостатъчна мярка, още повече че в извлеченията се съдържат ограничени данни и недостатъчни контроли. Предвиждаме всеки член на секционната комисия да получава оригинален екземпляр от протокола с подписите на всички членове и с мокър печат на комисията. Същите права, при поискване, следва да имат и застъпниците и наблюдателите. По сходен начин следва да се процедира в РИК и в ОИК. Санкцията, която Изборният кодекс предвижда при неподписване на протокола от член на СИК следва да се разпростре и при неподписване на тези допълнителни оригинални екземпляри.

15. Друга важна защита срещу фалшификации на цели протоколи е задължението на РИК и на ОИК веднага след приемането на секционния протокол да го сканират и качват в интернет страницата на РИК, респективно в интернет страницата на съответната община.

16. Следва да се коригира текста за критериите за определяне на броя на мандатите за Народно събрание по региони. Неприемливо е при наличие на официални данни от последното преброяване на населението да се залага критерий : „актуални прогнозни данни, предоставени от НСИ”. Нещо повече, решението на ЦИК по този въпрос трябва да подлежи на съдебен контрол.

С тези мотиви внасяме Законопроект за изменение и допълнение на Изборния кодекс.